

ОЛЬГА ШЕВЧУК-КЛЮЖЕВА

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

o.kliuzheva@gmail.com

Дитячий суржик

Питання білінгвізму в дошкільнят та школярів активно досліджується у світовій практиці. Вектори аналізу залежать від обставин постання двомовності у межах певних колективів, чіткої та цілеспрямованої мовної політики держави, що покликана реалізовувати конкретні завдання (спонукати до одномовності на користь державної мови, або формувати координативний білінгвізм).

Європейські дослідники, займаючись мовно-комунікативною адаптацією дітей мігрантів, говорять про те, що білінгвальним дітям найчастіше притаманна конкурентно-складна форма двомовності. Тобто така, що обумовлюється ситуацією спілкування із сильною інтерференцією, рідше – мовним змішуванням. Щодо українських дітей, то тут ми змушені говорити про значні кількісні показники поширеності саме мішаної форми двомовності у різних дитячих (освітніх) колективах. Дуже важливим є питання про рівень мовної підготовки дошкільнят щодо повноцінного здобуття освіти державною мовою. Не завжди підготовлені на достатньому рівні школярі стикаються із суворою реальністю білінгвального суспільства: формальне та чітко регламентоване використання української мови та неформальне і досить активне спілкування російською, навперемінне чи одночасне використання двомовного розважального контенту; перемикання мов серед дорослих у первинному (безпосередньому) та вторинному (опосередкованому) соціумі тощо. Подібна ситуація досить часто призводить до нерозрізнення мовних кодів, помилки інтерференційного характеру стають нормою.

Державна мовна політика, на жаль, не враховує реальних обставин, що формують мовно-комунікативні особливості українських школярів. Питання масової неодномовності учнів не береться до уваги ані при розробці навчально-методичних матеріалів, ані при наданні рекомендацій батькам. Не окреслені практики корегування мовленнєвої поведінки учнів. Хоча очевидно, що освітня сфера має виявляти неабияку активність у цьому питанні – брати до уваги вироблені в Європі та США методики навчання дітей в умовах білінгвізму, ввести, щонайменше, поняття «дорожньої карти білінгва», запровадити «мовний режим» у закладах освіти. Але поки що незмінність перманентного стану мовного контактування та неврахованість у цьому питанні чужого досвіду, змушує нас констатувати, що дитячий українсько-російський суржик є «офіційною» мовою української школи.

ОЛЬГА ШЕЛЮХ

Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра

Сагайдачного

dolynyuk25@gmail.com

Мова як основа буття нації в культурологічному дискурсі Василя Сімовича

Життя й наукова діяльність видатного мовознавця та літературознавця Василя Сімовича припадають на період української бездержавності. Тому до питання мови як культурного явища у нього було винятково серйозне і шанобливе ставлення.

Головна позиція ученого щодо розуміння ролі мови в житті людини і нації: мова – дзеркало духу, засіб його практичного здійснення в процесі суспільної екзистенції. Мова – ментальний “бренд” народу, його найзриміша і найвиразніша візитівка: “Коли брати на увагу сукупність ознак, що творять націю, мова буде одна з найважливіших прикмет самостійности народу”,